

రేగు

రేగు పూర్తిగా వర్షాధారం గల ప్రాంతంలో పెరుగగలదు. గాలిలో తేమ తక్కువగా ఉన్న ఉష్ణమండలాల్లో కూడా పెరుగగలదు. మన రాష్ట్రంలో రేగు సుమారుగా 5,500 ఎకరాల్లో సాగుచేయబడి 55 వేల ఉన్నల దిగుబడినిస్తుంది.

నేలలు : తక్కువ లోతైన నేలల నుండి అతిలోతైన మరియు గరప నుండి ఇసుక రేగడి వరకు అన్ని రకాల నేలల్లో రేగును సాగుచేయవచ్చు. అష్ట, క్షార లక్షణాలున్న నేలలు, ఉదజని సూచిక 6-8 వరకు వున్న నేలలు, గరప, ఎర్రని, నల్ని, తేలికపాటి లోతైన క్షార భూములందు సాగుచేయవచ్చు.

వాతావరణం : రేగు తీవ్రమైన చలికి తట్టుకొని, వేసవిలో ఆకులు రాళ్ళి బ్రతుకుతుంది. మార్పి నుండి మే వరకు నిద్రావస్థలోకి పోయి, ఎక్కువ ఉష్ణోగతలను తట్టుకొంటుంది. సముద్రమట్టము నుండి 1000 మీటర్ల ఎత్తు వరకు గల భూముల్లో పెరుగుతుంది. వాతావరణంలో తేమ ఎక్కువైన కొద్ది దీని పెరుగుదలకు ఆటంకం కలుగుతూ వుంటుంది. కాబట్టి గాలిలో తేమ తక్కువ గల ప్రాంతాలు సాగుకు అనుకూలం.

రకాలు

గోల : వర్షాధార పంటగా సాగుచేస్తున్నప్పుడు 6-10 సంవత్సరాల వయస్సుగల చెట్టుకి 45-50 కిలోల పండ్ల దిగుబడినిస్తుంది. అదే నీటి వసతితో అయితే 80-100 కిలోల దిగుబడినిస్తుంది. పండ్లు గుండ్రంగా, పసుపు రంగుతో కూడిన మృదువైన తోలు కలిగి ఉంటాయి. పండు బరువు 28-35 గ్రా. వరకు ఉంటుంది.

కైధిలి : కోత దశలో నారింజరంగుకు మారి రుచిగా ఉంటుంది. 6-10 సంవత్సరాల వయస్సులో వర్షాధారంగా చెట్టుకి 40-45 కిలోల దిగుబడినిస్తుంది. పండు బరువు 30 గ్రా. ఉంటుంది. పండ్లు అండాకారంతో లేదా కోలగా ఉండి మృదువైన తోలు కలిగి ఉంటాయి.

ఉప్పొన్ : పండ్లు కోలగా పెద్దవిగా ఉండి, పైన చిన్న చిన్న బుడిపెలుంటాయి. వర్షాధారంగా చెట్టుకి 40 కిలోల దిగుబడినిస్తుంది. పండు బరువు 26-32 గ్రా. ఉంటుంది.

సెబ్ : పండ్లు ఆపిల్ ఆకారం కల్గియుంటాయి. చెట్టు నిటారుగా పెరుగుతుంది. వర్షాధారంగా చెట్టుకి 40-45 కిలోల దిగుబడినిస్తుంది. పండు బరువు 30 గ్రా. ఉంటుంది.

ముందియా : పండ్లు కోలగా, చిన్నవిగా ఉంటాయి. దిగుబడి చెట్టుకి 30 నుండి 35 కేజీలు ఉంటుంది. దీర్ఘకాలపు పంట. పండు బరువు 50 గ్రా. ఉంటుంది

టీకడి : పండ్లు అండాకారంగా కోలగా ఉండి పండుకొన భాగంలో మొనతేలి ఉంటుంది. పక్కానికి వచ్చినప్పుడు పండు ఎరువు రంగుకు మారుతుంది. పండ్లు చాలా రుచిగా వుంటాయి. (చక్కెర శాతం 25-27) వర్షాధారం క్రింద చెట్టుకి 20-25 కిలోల దిగుబడినిస్తుంది. ఈ రకం పండు ఈగను సమర్థవంతంగా తట్టుకొంటుంది. కాయ బరువు 5-10 గ్రా.

గంగు రేగు : పై తెలిపిన రకములు ఉత్తర భారతదేశంలో అభివృద్ధిపరచినవి. మన రాష్ట్రంలో లభ్యమయ్యే గంగురేగు అధిక దిగుబడినిస్తుంది. దీనిలో కండకన్నా విత్తన శాతం అధికం. తీపి తక్కువ.

ఆపిల్ రేగు : దీనిని తైవాన్ నుంచి దిగుబుతి చేసుకున్నారు. తెలంగాణలో గడిచిన రెండు సంవత్సరాలుగా రైతులు దీని సాగుపై మక్కువ చూపిస్తున్నారు. దీనిని నాటిన 6 నెలలలోనే పంట కాపుకు వచ్చి అత్యధిక దిగుబడి ఇస్తున్నది. పంట బరువు 100 నుండి 200 గ్రాములు ఉంటుంది. సంవిషికి 2 సార్లు కాత వస్తుంది. ఈ చెట్లు మొదటి సంవిషి 25 నుండి 30 కిలోలు మరియు రెండవ సంవిషి 40 నుండి 45 కిలోల పండ్ల దిగుబడినిస్తుంది.

పైన తెలిపిన రకాలు కాకుండా గోమకీర్తి, కర్కి బనారసి కర్కి, పొండ, చమేలి, కెట్కి రకాలను సాగుచేసుకోవచ్చు.

మొగ్గంట్ల ద్వారా వ్యాప్తి చేసిన పై రకాలన్నీ మూడవ సంవత్సరం నుండి కాపునిస్తాయి. కానీ లాభదాయకమైన దిగుబడిని 5-6 సంవత్సరాల నుండి ఇస్తాయి. నాలుగవ సంవత్సరం నుండి మొక్కలను కాపుకు వదలటం మంచిది. ఇంతకు ముందు సంవత్సరాలలో ఫూతకు వచ్చినా తీసివేయడం మంచిది. ఒకే పొలంలో 2, 3 రకాలను సాగుచేయటం వలన ఘలదీకరణం బాగా జరిగి మంచి దిగుబడులు రావడానికి అవకాశం ఉంది.

వ్యాప్తి : రేగు మొగ్గంట్ల ద్వారా వ్యాప్తి జరుగుతుంది.

నాటటం : వరుసకు వరుసకు మరియు మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 6×6 మీ. దూరంలో నాటుకోవాలి. $60 \times 60 \times 60$ సెం.మీ. గోతులను మే - జూన్ నెలల్లో, తీసి, నెల రోజులు ఎండనివ్వాలి. గోతులందు 15 కిలోల మాగిన పశువుల పెంట, 1 కిలో సింగిల్ సూపర్ఫోస్ట్టెట్, 100 గ్రా. పూర్వదాన్ గుళికలను పై మెత్తటి మట్టితో కలిపి గోతులను పూడ్చాలి. తర్వాత మొగ్గంట్లను గుంతల మధ్యలో అంటుభాగం భూమిపైకి ఉండేట్లుగా నాటుకోవాలి. జాలై నుండి అక్షోబరు వరకు నాటటానికి అనువైన సమయం.

నీటి యాజమాన్యం : వర్షాధారంగా సాగుచేసేటప్పుడు మొదటి 2-3 సంవత్సరాలు పిక్కర్ పద్ధతిలో నీరు పెట్టాలి. ఈ పద్ధతిలో 20 లీటర్ల నీరు పట్టే మట్టికుండలు లేదా కడవలను డ్రిష్ సర్కిల్లో భూమిలో పాతిపెట్టాలి. ఈ విధంగా కుండలను ప్రతి చెట్లకు అమర్చాలి. కుండకు క్రింద భాగాన రంధ్రం చేసి ఆ రంధ్రంలో గుడ్డ బత్తిని అమర్చి, కుండనిండా నీరుపోసి, నీరు ఆవిరి అయిపోకుండా పైన మూతపెట్టాలి. ఇట్లు చేయడం వలన తక్కువ నీటిలో తక్కువ ఖర్చుతో ఎక్కువ చెట్లను బ్రతికించుకోవచ్చు. నీటి వసతి ఉన్నప్పుడు డ్రిష్ విధానంలో నీటిని పారించటం ద్వారా 50-60 శాతం నీరు ఆదా అవుతుంది. అంతేకాకుండా 20-30 శాతం ఎరువులు కూడా ఆదా అవుతాయి. హూత దశలో ఉన్నప్పుడు నీరు ఎక్కువగా పెట్టరాదు. కాయలు పెరిగే దశలో నీటి వసతిని కల్పించాలి. వేరుశనగ పొట్లు లేదా వరిపొట్లుతో 8 సెం.మీ. మందంతో చెట్లు పాదులందు మల్చింగ్ చేయాలి.

కత్తిరింపులు : వేరు మూలాలపై వచ్చే చిగుళ్ళను ఎప్పటికప్పుడు కత్తిరించాలి. కాండం నిటారుగా పెరిగేందుకు కర్రపాతి ఊతమిచ్చి 1 మీ. పెరిగిన తర్వాత 4-5 కొమ్మలు నాలుగు వైపులా పెరిగేటట్లు చూడాలి. పెరిగిన చెట్లను ప్రతి సంవత్సరం తప్పక మార్చి, ఏప్రిల్ మాసాల్లో కత్తిరింపు చేయాలి. ప్రతి కొమ్మ 15-20 కటువుల నుండి కత్తిరించాలి. కత్తిరింపులకు ముందు 10 గ్రా. పొట్టాపియం నైట్రోట్ లీటరు నీటిలో కలిపి పిచికారీ చేయటం ద్వారా మొగ్గంట్లు త్వరగా చిగురిస్తాయి. కత్తిరింపు అయిన తర్వాత కాపర్ ఆక్సీక్లోరైడ్ 3 గ్రా. లీటరు నీటిలో కలిపి కత్తిరించిన కొమ్మల చివరల్పై పిచికారీ చేయాలి.

కలుపు నివారణ : కలుపు నివారణకు కలుపును ఒకసారి తీసివేసి అట్రజిన్ మందును నేలపై పిచికారీ చేసిన తర్వాత గైఫోసైట్ 10 మి.లీ. / లీటరు కలిపి కలుపుపై పిచికారీ చేసుకొని నిర్మాలించాలి. గైఫోసైట్ పిచికారీ చేసినప్పుడు పంట మొక్కలపై పడకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

పత్ర విశ్లేషణ : పత్ర విశ్లేషణకు ఆకులను కత్తిరింపులు అయిన రెండు నెలల తరువాత సేకరించాలి. ఆరవ ఆకును చివరనుండి, రెండవ దశ లేదా మూడవ దశ కొమ్మల నుండి 40 ఆకులను సేకరించాలి.

ఎరువులు : ప్రతి సంవత్సరం పశువుల ఎరువుతో పాటు నత్రజని, భాస్వరం, పొట్టాష్ ఎరువుల్ని వాడాలి. నత్రజనిలో సగం మొత్తం భాస్వరం, మొత్తం పొట్టాష్ కత్తిరించిన వెంటనే పాదుల్లో వేసి మట్టిని తిరగకొట్టాలి మిగిలిన సగం నత్రజనిని కత్తిరింపు అయిన 3 నెలల తర్వాత వేయాలి.

సముద్ర ఎరువుల యాజమాన్యంలో భాగంగా సిఫార్సు చేసిన ఎరువులలో 50 శాతం సేంద్రియ ఎరువుల రూపంలో ఇస్తూ మిగతా 50 శాతం వేపచెక్క పశువుల ఎరువు, జీవన ఎరువులైన అజటోబాక్టర్ (50-250 గ్రా) ఫాస్టోబ్యూకీరియా 100 గ్రా. చెట్టుకి వేయటం ద్వారా మంచి దిగుబడి వస్తుంది.

సంవత్సరం	పశువుల ఎరువు (కీ.)	నత్రజని (గ్రా.)	భాస్వరం (గ్రా.)	పొట్టాష్ (గ్రా.)
1.	10	100	50	50
2.	20	200	100	100
3.	30	300	150	150
4.	40	400	200	100
5.	50	500	250	250
ఆ తర్వాత	60	750	300	300

ఘృగేషన్ : అంటే సిఫార్సుచేసిన ఎరువులను డ్రైష్ ద్వారా వివిధ దశలలో పంపించాలి. దీనివల్ల ఎరువులు వ్యాధమవకుండా మొక్కకు తగిన పాళల్లో పోషకాలు అందుతాయి. ఘృగేషన్ విధానంతో ఎరువులు ఇచ్చేటప్పుడు నీటిలో కరిగే ఎరువులను వాడాలి మరియు ఇచ్చే ఎరువును పంటకాలంలో విభజించుకొని వారానికి లేక 10 రోజుల కొకసారి అవసరాన్ని బట్టి నీటి ద్వారా ఇప్పాలి. దీని కొరకు మొదటగా ఒక గంట డ్రైష్ ద్వారా నీటిని పారించి తర్వాత ఎరువులను డ్రైష్ ద్వారా పంపించాలి. తర్వాత మరలా ఒక అరగంట నీటిని డ్రైష్ ద్వారా వదలాలి. ఈ ఘృగేషన్ ద్వారా ఎరువులు ఆదా అవటమే కాకుండా మంచి నాణ్యమైన పండ్లు మరియు అధిక దిగుబడులు పొందవచ్చు.

అంతర పంటలు : మొదటి మూడు సంవత్సరాలు వేరుశనగ, పెసర, అలసంద మొదలైన పంటలను రేగులో అంతర పంటలుగా వర్షాధారంతో పండించవచ్చు.

స్నేరక్షణ :

కాయతొలుచు పురుగు : రేగు పంట ఎక్కువగా 50 శాతంపైన ఈ పురుగు వలన నష్టపోతుంది. దీని తల్లి పురుగులు ముదురు గోధుమ రంగు రెక్కలు కలిగి వుంటాయి. లార్వాలు తొలిదశలో పసుపురంగులో వుండి తరువాత గులాబి లేదా ఎరువు రంగులోకి మారుతాయి. లార్వాలు రేగు పండుని తొలచి లోపల గుజ్జను తింటాయి. ఇలా తొలిచిన డొల్లలు విసర్జించిన రెట్టుతో నింపుతాయి. ఈ కాయలను తెరిచి చూస్తే విత్తనము దగ్గర మలినము వుంటుంది. ఈ పురుగు అశించిన కాయలు కుళ్ళిపోతాయి. దీని నివారణకు పాలిట్రైన్ 1 మి.లీ. లేదా మోనోక్రోఫాన్ 1.6 మి.లీ. లేదా డెల్ఫామెట్రిన్ 1.5 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి 2-3 దఫాలుగా బతాణి గింజ సైజు నుండి 10 రోజుల వ్యవధిలో

అవసరం మేరకు మందులను కాయ పక్కానికి రావటం మొదలయ్యే ముందు నుంచి పిచికారి చేయాలి. వేసవి కాలంలో చెట్టు పాడు దగ్గర మట్టిని తిరగ త్రప్పినట్టతే నిద్రావస్థ దశలో నున్న ఈ పురుగును నాశనం చేయవచ్చు. పురుగు ఆశించిన కాయలన్నింటిని ఏరినాశనం చేయాలి.

పండు ఈగ : పండు ఈగ రేగుని చాలా ఎక్కువగా ఆశిస్తుంది. అక్షోబ్ర నుంచి ఈ ఈగ ఉద్యతి పెరుగుతుంది. పండు ఈగలో రెండు రకాల ఈగలు వున్నాయి. 1. కార్పోమియా వెనువియానా 2. భాక్రోసెరా

కార్పోమియా వెనువియానా తల్లి పురుగు గోధుమ పసుపు పచ్చరంగులో ఉంటుంది. మెడమీద గోధుమరంగు చారలు, నల్లని చుక్కలు ఉంటాయి. వీటి రెక్కలపై నాలుగు పసుపు రంగు గీతలుంటాయి. పిల్ల పురుగులు కాళ్ళు లేకుండా మీగడ తెలుపురంగులో ముందు భాగం సూదిగా ఉన్న గొట్టపు ఆకారంలో ఉంటాయి. పండు ఈగ పక్కానికి దగ్గర పడినపుడు కాయతొక్క కింద గుడ్లు పెడుతుంది. గుడ్లు నుండి వచ్చిన పిల్ల పురుగులు కాయలోని గుజ్జను తింటాయి. పురుగు ఆశించిన కాయల ఆకారం చెడిపోయి ముదురు గోధుమ రంగులో మారి, కుళ్ళి చెడువాసనిస్తాయి. పెరిగిన లార్యాలు చిన్న రంగ్రం ద్వారా కాయనుండి బయటకి వచ్చి క్రిందపడి భూమిలో కోశస్తుదశలో గడుపుతాయి. భూమిలో 6-15 సె.మీ. లోపల వుంటాయి.

బాక్రోసెరా పండు ఈగ రేగు, దోసతో పాటు ఇతర పండ్లను కూడా ఆశిస్తాయి. ఈ ఈగలు గోధుమ రంగులో ఉండి, నల్లగా లేదా ఎప్రగా మెడ కలిగి దాని మీద పసుపుపచ్చని చారలు కూడా కన్నిస్తాయి. దీని నివారణకు పండు ఈగ ఆశించి రాలిపోయిన పండ్లను ఏరి నాశనము చేయాలి. రేగు చెట్టు క్రింద పాదులోని మట్టిని వీలైనన్ని సార్లు త్రవ్వడం వలన కోశస్తుదశలో ఉన్న పురుగులు బయటకి వచ్చి ప్రతి చెట్టుకు 50 గ్రా. ధయోడికార్బ్ పొడిమందును మట్టిలో కలిపితే కోశస్తు దశను నివారించవచ్చును.

ఒక లీటరు నీటికి మలాధియాన్ 1 మి.లీ. లేదా 5 శాతం వేపకషాయం కలిపి మొదటి దశగా గోలికాయ దశలో రెండో విడత 15 రోజుల తర్వాత పైన తెలిపిన మందులను ఒకదాని తరువాత ఒకటి మార్చి పిచికారి చేయడం చాలా ముఖ్యం, మరియు ఆకర్షణ ఎర ద్వారా (1 మి.లీ. మిట్టెల్ యూజెనాల్ + 2 మి.లీ. మలాధియాన్ ఒక లీటరు నీటిలో కలిపి ఇందులోంచి 100 మి.లీ. ఎర మందును పశ్చెంలో వుంచి) ద్వారా పండు ఈగను సమర్థవంతంగా నివారించవచ్చును. ఒక ఎకరానికి 4 ఎరలు సరిపోతాయి.

కాయ ముక్కు పురుగు : పెద్ద పురుగులు 5 మి.మీ. పొడవు, ముదురు గోధుమ రంగులోను వుంటాయి. లార్యాలు 4 మి.మీ. పొడవతో మీగడ తెలుపు రంగుతో వుంటాయి. లార్యాలు చిన్ని కాయలలోని గింజలు తింటాయి. ఆశించిన కాయలు పెరుగక గుండ్రంగా తయారయి కాయ తొడిమ విపరీతంగా పెరుగుతుంది. ముక్కు పురుగు కొన్ని రోజులు కాయలోపల వుండి చిన్న రంగ్రంము చేసుకొని బయటకు పస్తుంది. ఈ కాయలు పసుపు పచ్చగా మారి రాలిపోతాయి. కాయతొలిచే పురుగుకు వాడే మందులను ఈ పురుగుకు కూడా వాడి నివారించవచ్చు.

గొంగళి పురుగు : లార్యా దశలో ఈ పురుగులు గుంపులు గుంపులుగా వుండి పూర్తిగా వెంటుకలతో కప్పబడి ఆకుల క్రింది భాగంలో పత్రహరితాన్ని గోకి తింటాయి. పెద్ద గొంగళి పురుగు ఆకులను, పండ్లను, లేత కొమ్మలను తిని విపరీత నష్టాన్ని కలుగజేస్తాయి. దీని నివారణకు క్రీనాల్ఫాస్ 2 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేయాలి.

చెద పురుగులు : సాధారణంగా ఎప్రనేలల్లో ఎక్కువగా చెట్లను ఆశిస్తాయి. కాండం తొల్చి తిని చెట్లకు హని చేస్తాయి. వీటి నివారణకు పాదులో తేమ వుండేటట్లు చూసుకోవాలి. కాండాన్ని గోనె సంచితో రుద్ది 4 మి.లీ. క్లోరిప్రైఫాస్ లీటరు నీటిలో కలిపి కాండం మీద, మొదశ్చ మీద చెట్లు చుట్టూ పిచికారీ చేయాలి.

ఆకులు తీనే పెంకు పురుగులు : పెద్ద పురుగులు లేత గోధుమ వర్షంలో వుంటాయి. ఈ పురుగులు రాత్రి సమయంలో ఆకులను మరియు లేత కొమ్మలను తినటం ద్వారా విపరితంగా నష్టం కలుగజేస్తాయి. పగటి సమయంలో కనిపించవు. వీటి నివారణకు పాదులను తిరగ త్రవ్వి నీటిని పారించాలి. లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేసుకోవాలి.

బూడిద తెగులు : ఈ తెగులు లేత ఆకులపైన, కాయలపైన తెల్లటి మచ్చులుగా ఏర్పడి తర్వాత ఇంకా వ్యాపిస్తుంది. ముఖ్యంగా చలి ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు నవంబరు - డిసెంబరు మాసాల్లో ఆశిస్తుంది. ఆకులపై, కాయలపై తెల్లగా బూడిద చల్లినట్లుగా వుంటుంది. కాయల సైజు పెరగక కృశించి రాలిపోతాయి. దీని నివారణకు డైనోకాప్ 1 మి.లీ. లేదా నీటిలో కరిగే గంధకం 3 గ్రా. లేదా ట్రైడ్మార్ఫ్ 1 గ్రా. లీటరు నీటిలో కలిపి ఉధృతిని బట్టి 2-3 సార్లు 20 రోజుల్లో వ్యవధిలో పిచికారీ చేయాలి.

దిగుబడి : మొగ్గంట్లు నాటిన మూడవ సంవత్సరం నుండి కాపుకొచ్చినప్పటికి మంచి దిగుబడులు 5-6 సంవత్సరాల నుండి వచ్చును. చెట్టుకి వర్షాధారంగా 40-50 కిలోల వరకూ, నీటి ఆధారంగా అయితే 80-100 కిలోల వరకు వస్తుంది.

కాపుదల : మార్పి - ఏట్రిల్ నెలల్లో కత్తిరింపు చేయాలి. పూత నుండి కాయలను ఎక్కువగా పొందడానికి జిబ్బరిల్క్ యాసిడ్ 20 పి.పి.యమ్ (20 మిగ్రా. లీటరు నీటిని కలిపి) పూత వున్న సమయంలో పిచికారీ చేయాలి. 2, 4-డి 10 పి.పి.యమ్ (10 మి.గ్రా లీటరు నీటిని కలిపి) పిచికారి చేసి పిందె రాలటాన్ని నివారించవచ్చు. కాయలను కోయటానికి ముందు 1 శాతం (10 గ్రా. ఒక లీటరు నీటికి) కాల్బియం వైట్రేట్ ద్రావణాన్ని పిచికారి చేసిన తర్వాత కాయలను కోసి 500 పి.పి.యమ్. క్యాప్టఫాల్ ద్రావణంలో ముంచటం ద్వారా పండ్లు ఎక్కువ రోజులు నిల్వపుంటాయి.

రేగుతో చేయగల నిల్వ పదార్థాలు : రేగు పండ్లను తాజాగా గానీ, ఎండబెట్టిగానీ అమ్ముకోవచ్చ సోలార్ ట్రైయర్ తోగాని, సూర్యరశ్మితోగాని 10-20 శాతం తేమ వుండేటట్లు ఎండబెట్టి చైనీస్ డేట్స్ గా అమ్మవచ్చు. రేగు పండ్ల నుండి నిలువ వుండే క్యాండి, చిప్స్, జ్యూస్, శోడర్ లాంటి పదార్థాలను తయారు చేసుకోవచ్చును.

రేగు సాగుపై మరిన్ని వివరాలకు సంప్రదించవలసిన చిరునామా :

**“సీనియర్ సైంటిస్ట్ (పోర్ట్‌కల్బర్), ఉద్యాన పరిశోధనా స్థానం, కొండమల్లేపల్లి - 508 243
నల్గొండ జిల్లా”, ఫోన్: 08691-200338**